

Grutto's trekken naar geboorteplaats

Dit jaar heeft vogelwacht Zaanstreek op één dag 845 grutto's geteld. Ik ben altijd weer blij als ik de grutto in het voorjaar hoor en zie rondvliegen. Deze koninklijke vogels komen vanaf februari al weer uit het verre West-Afrika, Spanje of Portugal terug. In maart zijn deze typisch Nederlandse vogels, ze broeden bijna nergens anders in de wereld, weer op hun vaste broedplaatsen.

Op zondag 15 maart zag ik er minstens 250 foerageren in de Kalverpolder dicht bij de Zaanse Schans. Op de ondergelopen landerijen zie je dan sterk vermagerde, uitgehongerde grutto's zoeken naar wormen of de weinige insecten. Het lichaamsgewicht is door de ongeveer vier dagen durende, vermoeiende reis gehalveerd. Het mooie is dat ze snel van menu overstappen, van herbivoor naar carnivoor.

De grutto is een grote steltloper met

lange poten en een lange, rechte snavel. Gruttomannetjes zijn iets kleiner dan de vrouwtjes en hebben in de broedtijd een roodbruine, kenmerkende kop en hals. In de vlucht vallen de witte vleugelbanen op en de witte staart met zwarte eindband. De grutto zit graag op palen en omheiningen op de uitkijk. De kenmerkende roep is van verre te horen. Het geluid is onmiskenbaar: hij roept zijn eigen naam: 'Gru-tto, grut-to, gudde-GRU-tto'.

Verleden jaar in het voorjaar werden Joke en ik verrast door een grutto langs de Communicatieweg van Heemskerk naar Westzaan. Gelukkig had ik mijn camera bij de hand en kon een plaatjes schieten. De grutto sloofde zich bijzonder uit. Hij bleef maar op die paal dansen van de ene poot op de

Grutto langs Communicatieweg tussen Assendelft en Westzaan.

andere. De vleugels uitgespreid en wild kijkend in mijn lens. Een exhibitionist? Ik kon steeds dichterbij komen. Waarom ging de grutto zo te keer? Martien Roos, een vermaard vogelkenner uit Westzaan, heeft me uit de brand geholpen. Er was hoogst waarschijnlijk een gruttonest in de buurt en de koninklijke steltloper laat zich niet zomaar verjagen.

In Westzaan worden ook door vogel-liefhebbers de nestjes beschermd door vrijwilligers, de zogenaamde 'stokkenploeg'. Ze zorgen dat de nesten gemarkeerd worden, zodat de broedplaatsen tijdens het rietmaaieren door de boeren goed kunnen worden gezien. Het is van belang dat gedurende de broedperiode van begin april tot half mei zo veel mogelijk rust is in het veld. Vóór 1 juni mag normaal gesproken niet door de boeren gemaaid worden. Als er gemaaid

moet worden in de broedperiode, dan het liefst van binnen naar buiten maaien, gespreid over zoveel mogelijk dagen. Hierdoor kunnen de nog niet vliegvlugge jongen een veilig heenkomen vinden.

Grutto's trekken terug naar hun geboorteplaats en zijn daar sterk trouw aan: meestal broeden ze hoogstens enkele honderden meters van hun geboorteplaats. Door predatie, door onder andere vossen, katten, kraaien, meeuwen, buizerds, hermelijnen en andere rovers, heeft de grutto het moeilijker gekregen. Grutto's hebben ook last van straatverlichting, ze proberen minstens 300 meter afstand te houden van lantaarnpalen. In mindere mate hebben grutto's last van geluid, zoals van wegen en spoorlijnen. Het leefgebied wordt steeds kleiner door de verstedelijking van het landschap.